

Cihat Burak sergisinin düşündürdükleri

KIYMET GİRAY

Yaşama veda eden sanatçıların sergileri düşündürücü ve hüznü vericidir. Özellikle sanat gücünü kanıtlamış olanların... Bu güçlerini de yaşamları sırasında açtıkları görkemli sergilerle topluma tanıtmış olan sanatçıların... Bir başka deyişle, yaşam boyu sanat adına tükenmeyen çaba harcayan ve ödün vermeden üretim yapan ünlü ustaların... Bu ustalar ki sanatın tecimsel değerini göz ardı ederek, uzun yıllar sergi açacak mekanlara bile sahip olamadan çalışmışlardır. Bu nedenledir ki, 1900'ü yılların başlarında doğan ve yaşamları gibi sanatları da zor yıllarda gelişen sanatçıların ardından açılan sergiler çok önemli olmalıdır.

Tüm bir yaşamı sanata adayan bu sanatçıların ölümünün ardından düzenlenen sergiler, büyük sorumlulukları da beraberinde getirir. Sergilemeye değerli resimlerin seçiminden dizelenmeleri ve önemlisi, satış fiyatlarının belirlenmesine uzanan çalışmaların içinde sanatçı yoktur artık. Bu öyle bir yokluktur ki, olayın dışından gözlemleyip yanlışları eleştirme, itiraz etme şansı da tümünden yitirilmiştir.

Sanatçıya sahip çıkılmıyor

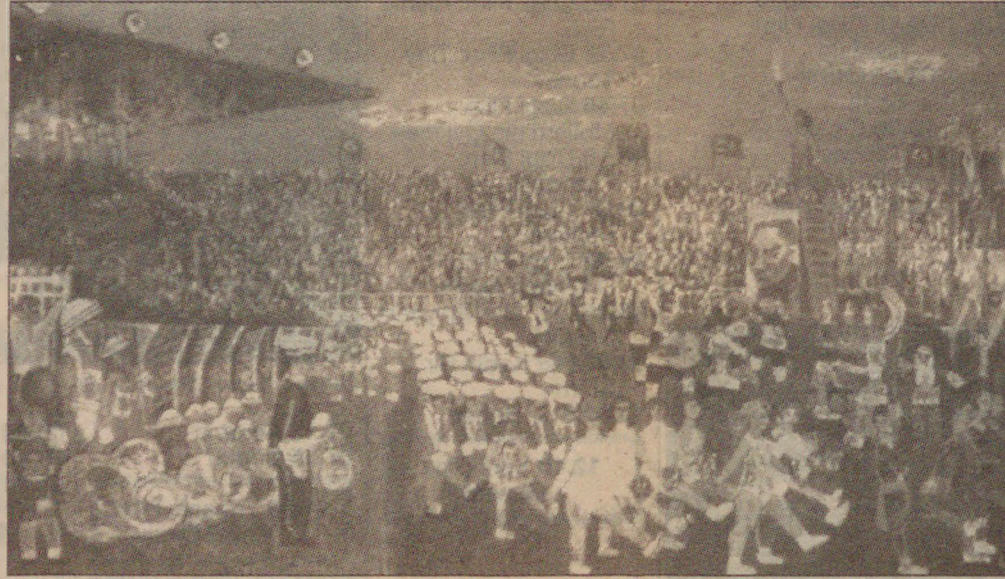
Yaşama veda etmiş sanatçıların tanıtımının önemi burada başlar. En önemlisi de sergiye değerli yapıtların seçimidir. Yaşamının son yıllarında ellerinde kalan tüm resimler arasından desen, eskiz, suluboya önçalışmalar ve özgün baskı atölyelerinde çoğaltılan resim ayrımları yapılmadan alınan resimlerle sanatsal değerleri yüksek yağlıboya resimler arasındaki değersel farklılıklar gözlemlenmeden açılan sergilerin, sanatçıları topluma tanıtmaktan uzak oldukları keşindir. Ne yazık ki **Bedri Rahmi Eyüboğlu, Eşref Üren, Orhan Peker** gibi daha pek çok ünlü usta bu duyarsızlığın içinde sergilenerek, hak etmedikleri etkinliklerle tanıtılmışlardır. Bu, sanata ve sanatçıya sahip çıkılmaması anlamına taşır.

Müzeleri şarap gibi içmek

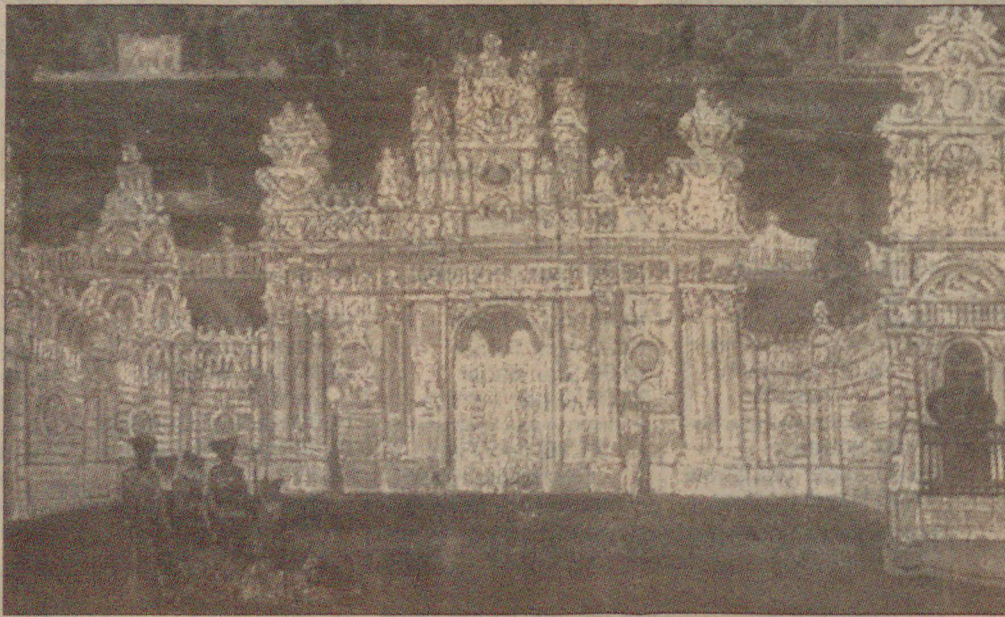
Oysa, özellikle sanata ve öncelikle de cumhuriyet dönemi ressamlarının büyük özverileriyle kazandırdıkları sanatsal değerlere sahip çıkılmalıdır.

İşte bunlardan biridir **Cihat Burak**. 1942 yılında İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Bölümü mezunudur Cihat Burak. 1952 yılında Bayındırlık Bakanlığı adına Birleşmiş Milletler bursu ile Paris'e gider. Burada geçirdiği yılları ve dönüşünü şu ilginç satırlar açıklar:

"Şarap içer gibi müzeleri içiyordum. İki sene sonra, kendini bilen her Türk vatandaşı gibi, hiç olmazsa bir Volkswagen'le göğsüm kabark, alnım açık, vazifesini yapmış insanlara has bir gülümsemeyle yurda dönmemi bekleyenler, içi resim dolu koskaca bir sandık, boş ellerle geri geldiğimi görünce sanki ahiretten dönüyormuşum gibi şaşır kal-

► Birey olarak insanların, bütüncül olarak toplumun çelişkilerle dolu yaşamı, Burak'ın resimlerinde çarpıcı bir yalnızlıkla ve derin bir tebessümle aktarılır. Bir gülümseme ile izlenen bu resimlerde; yozlaşan değerlerin ince sızısını doyumlamak olasıdır.

dılar."

Burak, özgün kompozisyon düzenini ve öyküsel anlatımını daha o yıllarda yakalar.

Cihat Burak, resim öğrenimi görmediği halde resim sanatımıza özgün bir biçimle katılmayı baş-

şaran sayılı naif sanatçılardan birisidir. Burak, naif duyarlılığını; eleştirel gerçekçi bir yorumla aktararak özgün bir anlatıma ulaşır resimlerinde.

Galatasaray Lisesi'nin ardından, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Bölümü'nden me-

zun olan Burak, resim yapma tutkusunu her an yüreğinde taze tutarak yaşayacaktır. Kamu kuruluşlarında mimar olarak görev yaparken de, 1952 yılında Bayındırlık Bakanlığı adına Birleşmiş Milletler bursu ile Paris'e giderken de bu tutku hep ön plandadır. Paris'te tüm müzeleri kendi deyişiyile "bir şarap gibi içerken" bir yandan da resim yapmaktan geri durmayacaktır. 1955 yılında Türkiye'ye dönen Burak, Bayındırlık Bakanlığı Proje Tanzim ve Fen İşleri Müdürlüğü'ne atanacak ve 1961 yılında tekrar Paris'e gönderilecektir. İşte bu aşamadan sonra Cihat Burak yalnız resim için yaşamaya başlayacaktır. 1965 yılına kadar Paris'te resim çalışacaktır.

Yozlaşan değerlerin ince sızısı

Türkiye'ye döndükten sonra özellikle mimari dekorasyonda yeni uygulamalar konusuna ilişkin çalışmalarına ağırlık verir. Renkli cam işçiliği üzerinde çalışır ve porselen objeler üretir.

Eleştirel gerçekçi resimler; içeriklerini güçlendiren ince bir mizah yüküyle biçimlenir. Burak, resimlerinde, çelişkilerin çarpıcı duyarlıklarını yansıtmayı başarır. Birey olarak insanların, bütüncül olarak toplumun çelişkilerle dolu yaşamı, Burak'ın resimlerinde çarpıcı bir yalnızlıkla ve derin bir tebessümle aktarılır. Bir gülümseme ile izlenen bu resimlerde; yozlaşan değerlerin ince sızısını doyumlamak olasıdır. Dolmabahçe Sarayı'nın görkemli kapısının önünde her gün binlercesi yaşanan, "fotograf çekirme" eylemini, eski muharrirlerle bütünleştiren Burak resmi gibi, natüremortları ve kedili resimleri arasındaki ortak duyarlılık da şaşırtıcı bir özneliği yansıtır.

Yeni bir anlatım biçimi

Bu ortak duyarlılık; içten bir anlatımın, sevgi dolu bir yüreğin, sınımsız bir naif anlayışın atılgı ifade gücünü kanıtlar. Cihat Burak, resimlerinde yakaladığı, öz-biçim ilişkisi ile kimi zaman **Atatürk, Fatih Sultan Mehmet** ya da **Nâzım Hikmet Aliye Berger, Brigitte Bardot** gibi ünlü portreleri sembolleştirirken kimi zaman da kentlerde yaşam süren huzursuz ve tedirgin insanların, onca kalabalığın içindeki gizemli yalnızlıklarını aktarmayı başaracaktır. Bu resimsel anlatımları, Cihat Burak'ın, 1960'lı yıllarda Türk resmini etkisine alan "toplumsal gerçekçilik" anlayışına kazandırdığı öznel yaklaşımını da sergiler. Bu yolla Cihat Burak zorlamasız bir içtenlikle, Türk resim sanatına yeni bir anlatım biçimi kazandırmayı başarmakla kalmayacak, 1964 yılında, **Utrillo** Resim Ödülü'nde gümüş madalya kazanarak yurtdışı başarılarına bir yenisini katacaktır.

Bu bağlamda, Cihat Burak'ın sanat değerini kanıtlayacak ve Türk resim sanatındaki yerinin kanıtı olacak bir serginin öncelikle devlet müzelerinde düzenlenmesi bir vefa borcu olarak beklenmektedir.

